

Předmluva

Na knižním trhu se objevuje řada nových učebnic finanční gramotnosti. Životní pojištění je dosud v pozadí zájmu autorů vzdělávacích knih, přestože pojištění patří nepochybně k nejvýznamnějším finančním produktům.

Podle statistik České národní banky je v platnosti přibližně 9,5 milionu smluv životního pojištění a 1,75 milionu smluv pojištění úrazu nebo nemoci. Na každého obyvatele České republiky, včetně nemluvňat, tedy v průměru připadá více než jedna pojistná smlouva. Životní pojištění je nejčastěji sjednávaným produktem finančními poradci a v průměru platíme životním pojišťovnám téměř 750 korun měsíčně.

Rostoucí význam životního pojištění dokládají zveřejněné analýzy struktury úspor domácností. Se zahrnutím penzijního připojištění jako specifického pojistného produktu připadá v současnosti na životní pojištění přibližně pětina všech úspor obyvatel, což je více než 400 miliard korun. Počet pojišťoven působících na našem trhu převyšuje i počet bank, které na svých pobočkách životní pojištění rovněž prodávají.

Význam životního pojištění neklesl ani během poslední finanční krize. Naopak, ukázalo se, že pojištění pro případ neočekávané nemoci či úrazu je v nejistých ekonomických dobách potřebnější než kdykoliv předtím. Hodnota úspor se snižuje, více se zadlužujeme a výskyt chronických zdravotních problémů u mladých lidí nás děsí mnohem častěji než dříve. Je nanejvýš patrné, že vzdělání v oblasti životního pojištění by měla být věnována náležitá pozornost. Již jen z toho důvodu, že každý z nás nějaké pojištění uzavřené má nebo mít velmi pravděpodobně bude. Především finanční poradce by měl mít od počátku svého působení v oboru dostatečný přehled o životním pojištění a mít minimálně základní znalosti o výskytu jednotlivých životních rizik a jejich finančních dopadech. Součástí této knihy jsou proto také méně čtivé, avšak nezbytné statistiky životních rizik.

Mým cílem je, abychom k životnímu pojištění nepřistupovali tolik pod vlivem strachu a dalších emocí, nýbrž více s rozumem. Až příliš často se životní pojištění stává pocitovou záležitostí, obchodem se sliby a důvěrou. To je mnohdy ke škodě nás všech.

Na závěr mi proto dovoluje vyslovit osobní přesvědčení, že tato kniha pro vás bude užitečnou pomůckou k vašemu odbornému rozvoji, ušetří vám peníze za placení zbytečných pojištění a přinese cenné informace, ať již jste stávajícím nebo budoucím klientem životní pojišťovny, případně přímo finančním či pojišťovacím poradcem.

Ing. Dušan Šídlo

Obsah

Úvodní část

1.	O životě jakožto rizikové záležitosti (Pavel Kohout).....	9
2.	Co je životní pojištění.....	11
3.	Strach podporuje životní pojištění.....	13
4.	Optimální životní pojištění.....	17

Teorie: životní rizika a jejich pojištění

5.	Úmrtí a jeho pojištění	21
6.	Invalidita a její pojištění.....	41
7.	Pracovní neschopnost a její pojištění.....	61
8.	Závažné nemoci a jejich pojištění	75
9.	Úraz a jeho pojištění	89
10.	Hospitalizace a její pojištění	113
11.	Dožití a jeho pojištění	123
12.	Ostatní životní rizika a jejich pojištění	139

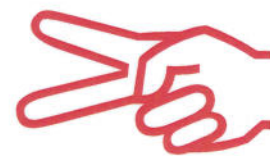
Praxe: postupy pojišťoven a přístup klientů

13.	Servis pojišťoven.....	145
14.	Zkoumání zdravotního stavu pojišťovnami.....	149
15.	Likvidace a plnění pojišťoven.....	157
16.	Jak vydělat na pojištění	163
17.	Hitparáda pojištění	169
18.	Jiná teorie, jiná praxe.....	173

Přílohy

Slovníček pojmů	179
Přehled pojištění.....	183
Přehled penzijních fondů	185

1. O ŽIVOTĚ JAKOŽTO RIZIKOVÉ ZÁLEŽITOSTI

„Proti narození a smrti není léku. V mezidobí zachovej radost.“

(Santayana)

Někteří lidé rádi riskují. Jiní se riziku vyhýbají. Někdo slézá osmitisícovky nebo se pustí sám na jachtě kolem světa. Jiný se cítí nesvůj, jakmile má přejít křižovatku na cestě domů z milovaného, poklidného úřadu, kde jediným vzrušením je každoroční návštěva auditora.

Přesto pro všechny bez rozdílu platí, že život je riziková záležitost.

I přestože žijeme ve 21. století, kdy je lékařská péče nejkvalitnější v historii, válečné konflikty se našim končinám již delší dobu vyhýbají, výskyt pracovních úrazů je v historické perspektivě nepatrný a násilnou kriminalitu většina z nás zná jen z televize.

Srovnejme si naše pohodlné, klimatizované a pasterizované životy chráněné normami EU s dobou, kdy vznikalo životní pojištění. V roce 1662 publikoval londýnský obchodník John Graunt tenkou knížku s dlouhým názvem *Natural and Political Observations made upon the Bills of Mortality – Přírodovědná a politická pozorování na základě statistik úmrtnosti*. Šlo o první úmrtnostní tabulky na světě, založené na záznamech narození a úmrtí v Londýně během let 1604 až 1661.

Stručně řečeno: asi byste nechtěli žít v Londýně 17. století. Jen během jediného zářijového týdne roku 1665 matriky zaznamenaly 7 165 úmrtí na mor. Z celkového počtu 229 250 zemřelých zjištěných během let 1604 až 1624 bylo 36 % dětí ve věku do šesti let. Příčiny smrti zahrnovaly kromě moru například červy, kousnutí vzteklým psem, vředy, strumu, lepru, píštěle, prasečí neštovice, francouzské neštovice (syfilis) a jiné lahůdky.

Kritikové, kteří hartusí na dnešní civilizační choroby, nemají pravdu. Lidé dříve neumírali zdravější než dnes. Výskyt rakoviny a cévních chorob je dnes samozřejmě vyšší – protože dříve lidé umírali na mor, tuberkulózu, červy atd. Nějaké rakoviny se nestihli vůbec dožít.

Obyvatel Londýna měl při narození jen 64% pravděpodobnost, že se dožije šesti let; 25% pravděpodobnost, že se dočká 26 let; a pouze desetina lidí se dočkala požehnaného věku 46 let. Dnešního důchodového věku by se dožilo jen asi 3 až 6 % všech narozených podle toho, jaký věk bychom považovali za důchodový... Naše dnešní trable s penzijními reformami by tehdy byly považovány za historku z rodu Gulliverových cest.

O pár století později, začátkem 20. století, uvádějí anglické úmrtnostní tabulky, že se věku šesti let dožije více než 80 % dětí. Pokrok! Dvacáté šesté narozeniny mohlo oslavit více než 72 % lidí. Přes 60 % lidí se dožilo 46 let a důchodci začínali být problémem: bezmála každý druhý se tehdy dožil 57 let.

Srovnejme si to s dneškem. Už jen čistě racionální úvaha nám říká: úmrtnost významně klesá, což znamená, že dnešní rizikové životní pojištění musí být podstatně levnější než dejme tomu v roce 1910. (O 17. století ani nemluvě.) Jak říkají pojišťováci – levná smrt. Vyplatí se být pojištěn?